

SYLABUS PRZEDMIOTU (dla studiów od roku akademickiego 2022/2023)

Jednostka organizacyjna prowadząca kierunek	Wydział Lekarski				
Kierunek studiów	lekarski				
Poziom kształcenia	Jednolite studia magisterskie				
Forma studiów	Studia stacjonarne/studia niestacjonarne				
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki				
Jednostka organizacyjna prowadząca zajęcia	Zakład Biochemii Klinicznej i Diagnostyki Laboratoryjnej Instytutu Nauk Medycznych Wydziału Lekarskiego Zakład Chemii Organicznej Wydziału Chemii				
Moduł	Biochemiczne uwarunkowania chorób				
Zajęcia (przedmiot)	Biochemia z elementami chemii				
Język kształcenia	polski				
Status grupy zajęć / zajęć	Obowiązkowy				
Cykl realizacji zajęć (przedmiotu)	Semestr studiów: I, II, III				
Kod zajęć (przedmiotu)	I semestr: 11.LEK.D6.1.04 II semestr: 11.LEK.D6.2.14 III semestr: 11.LEK.D6.3.22				
Koordinator grupy zajęć / zajęć	dr hab. Rafał Bułdak, prof. UO dr hab. Małgorzata Pawełczak, prof. UO				
Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za zajęcia (przedmiot)	dr hab. Rafał Bułdak, prof. UO dr Agnieszka Rombel-Bryzek dr Marta Wąsik mgr Iryna Boliukh dr Adam Drzymała mgr Anna Sztangreciak-Lehun mgr Patryk Zając dr hab. Małgorzata Pawełczak, prof. UO dr Joanna Nackiewicz dr Beata Gąsowska-Bajger				
Wymiar zajęć					
Zajęcia zorganizowane określone planem studiów, w tym:	Ogółem	Forma zajęć			
		Wykłady	Seminar ia	Ćwiczenia laboratoryjne/ symulacyjne	Ćwiczenia kliniczne
	180	30	30	120	
Semestr I	48	9	9	30	
Semestr II	69	12	12	45	

Semestr III	63	9	9	45	
Bilans nakładu pracy studenta ogółem					
Zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studenta		Praca własna studenta		Zajęcia przygotowujące do prowadzenia działalności naukowej	
Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć
Udział w zajęciach wynikających z planu studiów	180	Bieżące przygotowanie do zajęć (seminariów i ćwiczeń)	121	Udział w zajęciach wynikających z planu studiów	120
Konsultacje	45	Przygotowanie prezentacji (jedna prezentacja na semestr)	15	Przygotowanie do zajęć praktycznych	95
Obecność na zaliczeniu przedmiotu (kolokwia i egzaminy)	12	Przygotowanie do kolokwiów i zaliczenia przedmiotu	77	Przygotowanie prezentacji (jedna prezentacja na semestr)	15
Razem	237	Razem	213	Razem	230
Bilans nakładu pracy studenta: Semestr I					
Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć
Udział w zajęciach wynikających z planu studiów	48	Bieżące przygotowanie do zajęć (seminariów i ćwiczeń)	55	Udział w zajęciach praktycznych wynikających z planu studiów	30
Konsultacje	15	Przygotowanie prezentacji (jedna prezentacja na semestr)	5	Przygotowanie do zajęć praktycznych (ćwiczeń)	45
Obecność na zaliczeniu przedmiotu	3	Przygotowanie do kolokwiów i zaliczenia przedmiotu	24	Przygotowanie prezentacji (jedna prezentacja na semestr)	5
Razem	66	Razem	84	Razem	80
Bilans nakładu pracy studenta: Semestr II					
Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć
Udział w zajęciach wynikających z planu studiów	69	Bieżące przygotowanie do zajęć (seminariów i ćwiczeń)	33	Udział w zajęciach praktycznych wynikających z planu studiów	45

Udział w konsultacjach	15	Przygotowanie prezentacji (jedna prezentacja na semestr)	5	Przygotowanie do zajęć praktycznych	25
Obecność na zaliczeniu przedmiotu (kolokwia)	4	Przygotowanie do kolokwiów i zaliczenia przedmiotu	24	Przygotowanie prezentacji (jedna prezentacja na semestr)	5
Razem	88	Razem	62	Razem	75
Bilans nakładu pracy studenta: Semestr III					
Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć
Udział w zajęciach wynikających z planu studiów	63	Bieżące przygotowanie do zajęć (seminariów i ćwiczeń)	33	Udział w zajęciach praktycznych wynikających z planu studiów	45
Udział w konsultacjach	15	Przygotowanie prezentacji (jedna prezentacja na semestr)	5	Przygotowanie do zajęć praktycznych	25
Obecność na zaliczeniu przedmiotu (kolokwia i egzaminy)	5	Przygotowanie do kolokwiów i zaliczenia przedmiotu	29	Przygotowanie prezentacji (jedna prezentacja na semestr)	5
Razem	83	Razem	67	Razem	75
Punkty ECTS ogółem					
RAZEM	w tym z tytułu:				
	zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studenta	pracy własnej studenta	nakładu pracy studenta związanego z zajęciami o charakterze przygotowującym do prowadzenia działalności naukowej		
15	7,9	7,1	7,5		
Punkty ECTS Semestr I					
4	2,1	1,9	2,0		
Punkty ECTS Semestr II					
6	3,2	2,8	3,0		
Punkty ECTS Semestr III					
5	2,6	2,4	2,5		
Wymagania wstępne i /lub wprowadzające treści kształcenia					

Kształcenie w zakresie biochemii z elementami chemii wymaga znajomości biologii na poziomie matury rozszerzonej z tego przedmiotu oraz chemii na poziomie matury rozszerzonej; w przypadku osób, które nie uzyskały matury z chemii na poziomie rozszerzonym – znajomość treści zawartych w podręcznikach z chemii dla liceum ogólnokształcącego – rozszerzenie.

Cel kształcenia

Celem kształcenia jest:

Semestr I

- C1.** poznanie budowy związków chemicznych ważnych z punktu widzenia funkcjonowania organizmu człowieka,
C2. poznanie zasad pracy w laboratorium biochemicznym, opanowanie posługiwania się podstawowym sprzętem laboratoryjnym,
C3. opanowanie wykonywania podstawowych obliczeń chemicznych.

Uzyskana wiedza i umiejętności praktyczne są niezbędne dla kontynuowania kształcenia z zakresu *biochemii* w semestrze II i III

Semestr II i III

- C4.** poznanie mechanizmów regulujących metabolizm w stanach zdrowia i choroby
C5. poznanie przebiegu kluczowych torów metabolicznych w przemianach węglowodanów, lipidów i białek oraz najważniejszych z medycznego punktu widzenia zaburzeń,
C6. poznanie podstawowych technik stosowanych w laboratoryjnej diagnostyce medycznej i opanowanie podstawowych metod analitycznych w stopniu umożliwiającym samodzielne wykonanie oznaczeń diagnostycznych.

Uzyskana wiedza i umiejętności praktyczne są niezbędne dla kontynuowania kształcenia w ramach przedmiotu *diagnostyka laboratoryjna*.

Efekty uczenia się

Kierunkowe efekty uczenia się	Oznaczenie odpowiedniości
B.W2. opisuje równowagę kwasowo-zasadową oraz mechanizm działania buforów i ich znaczenie w homeostazie ustrojowej	+++
B.W3. zna i rozumie pojęcia: rozpuszczalność, ciśnienie osmotyczne, izotonia, roztwory koloidalne i równowaga Gibbsa-Donnana	++
B.W4. zna podstawowe reakcje związków nieorganicznych i organicznych w roztworach wodnych	+++
B.W10. zna budowę prostych związków organicznych wchodzących w skład makrocząsteczek obecnych w komórkach, macierzy zewnątrzkomórkowej i płynach ustrojowych	++
B.W11. opisuje budowę lipidów i polisacharydów oraz ich funkcję w strukturach komórkowych i pozakomórkowych	+++
B.W12. charakteryzuje struktury I, II, III, IV rzędowe białek; zna modyfikacje potranslacyjne i funkcjonalne białka i ich znaczenie	+++
B.W13. zna funkcje nukleotydów w komórce, struktury I i II rzędową DNA i RNA oraz strukturę chromatyny	++
B.W14. zna funkcje genomu, transkryptomu i proteomu człowieka oraz podstawowe metody stosowane w ich badaniu, procesy replikacji, naprawy i rekombinacji DNA, transkrypcji i translacji oraz degradacji DNA, RNA i białek; zna koncepcje regulacji ekspresji genów	+++
B.W15. opisuje podstawowe szlaki kataboliczne i anaboliczne, sposoby ich regulacji oraz wpływ czynników genetycznych i środowiskowych	+++

B.W16. zna profile metaboliczne podstawowych narządów i układów	+++
B.W18. zna procesy takie jak: cykl komórkowy, proliferacja, różnicowanie i starzenie się komórek, apoptoza i nekroza oraz ich znaczenie dla funkcjonowania organizmu	+++
B.W19. zna w podstawowym zakresie problematykę komórek macierzystych i ich zastosowanie w medycynie	+
B.U3. oblicza stężenie molowe i procentowe związków oraz stężenia substancji w roztworach izosmotycznych, jedno- i wieloskładnikowych	+++
B.U4. oblicza rozpuszczalność związków nieorganicznych, określa chemiczne podłoże rozpuszczalności związków organicznych lub jej braku oraz praktyczne znaczenie dla dietetyki i terapii	+++
B.U5. określa pH roztworu i wpływ zmian pH na związki nieorganiczne i organiczne	+++
B.U6. przewiduje kierunek procesów biochemicznych w zależności od stanu energetycznego komórek	+++
B.U8. posługuje się podstawowymi technikami laboratoryjnymi, takimi jak: analiza jakościowa, miareczkowanie, kolorymetria, pehametria, chromatografia, elektroforeza białek i kwasów nukleinowych	+++
B.U9. potrafi obsługiwać proste przyrządy pomiarowe i oceniać dokładność wykonywanych pomiarów	++
K.K5. dostrzega i rozpoznaje własne ograniczenia oraz dokonuje samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych	+++
K.K7. jest gotów do korzystania z obiektywnych źródeł informacji	+++
K.K8. potrafi formułować wnioski z własnych pomiarów lub obserwacji	+++
Przedmiotowe efekty uczenia się	Odniesienie do efektów kierunkowych
Semestr I	
EK-1. zna budowę związków organicznych i nieorganicznych kluczowych z punktu widzenia funkcjonowania organizmu	B.W2. B.W3. B.W4. B.W10. B.W11. B.U6. K.K5.
EK-2. umie prawidłowo wykonać podstawowe obliczenia chemiczne	B.U3. B.U4. B.U5. K.K5.
EK-3. potrafi poprawnie i bezpiecznie posługiwać się podstawowymi technikami laboratoryjnymi	B.U8. B.U9. K.K5.
Semestr II	
EK-3. potrafi poprawnie i bezpiecznie posługiwać się podstawowymi technikami laboratoryjnymi	B.U8. B.U9. K.K5.

EK-4. rozumie znaczenie mechanizmów regulujących metabolizm		B.W12. B.W13. B.W14. B.W18. K.K8.
EK-5. ma wiedzę w zakresie katabolizmu i anabolizmu organizmu człowieka oraz odrębności narządowych		B.W15. B.W16. B.W19. B.U6. K.K7.
Semestr III		
EK-3. potrafi poprawnie i bezpiecznie posługiwać się podstawowymi technikami laboratoryjnymi		B.U8. B.U9. K.K5.
EK-4. rozumie znaczenie mechanizmów regulujących metabolizm		B.W12. B.W13. B.W14. B.W18. K.K8.
EK-5. ma wiedzę w zakresie katabolizmu i anabolizmu organizmu człowieka oraz odrębności narządowych		B.W15. B.W16. B.W19. B.U6. K.K7.
Metody i narzędzia dydaktyczne kształcenia		
Wykłady	Wykład problemowy wsparty prezentacją multimedialną zawierającą filmy i animacje komputerowe dla lepszego zilustrowania zjawisk zachodzących w organizmie żywym.	
Seminaria	Prezentacje multimedialne (slajdy, filmy) z wykorzystaniem metod aktywizujących, połączone z dyskusją kierowaną (feedback). Tematyczne zajęcia warsztatowe połączone z grupowym opracowywaniem prezentacji przez studentów (z wykorzystaniem literatury naukowej).	
Ćwiczenia laboratoryjne	<p>Ćwiczenia laboratoryjne</p> <ol style="list-style-type: none"> Część teoretyczna - prelekcje wsparte prezentacją multimedialną (slajdy, filmy) z wykorzystaniem metod aktywizujących, połączone z dyskusją kierowaną (feedback). Część praktyczna: <ol style="list-style-type: none"> Ćwiczenia pokazowe w przypadku metod kosztownych, trudnych lub procedur długotrwałych (wieloetapowych), Samodzielne wykonywanie oznaczeń laboratoryjnych po wcześniejszym instruktarzu dokonanym przez nauczyciela akademickiego. <p>Prowadzenie dziennika laboratoryjnego.</p>	
Treści programowe kształcenia		
Wymiar zajęć		Zakres treści programowych
Forma	Liczba godzin	
Semestr		
Wykłady	3	pierwszy
		W1. Woda w organizmie człowieka, prawa rządzące równowagą wodno-elektrolitową i kwasowo-zasadową

	3	W2. Aminokwasy – struktura, podział, właściwości. Wiązanie peptydowe. Klasyfikacja peptydów. Budowa I, II, III i IV rzędowa białek.
	3	W3. Węglowodany – budowa, podział. Podział kwasów tłuszczowych – nazewnictwo. Lipidy złożone w organizmie człowieka.
Seminaria	3	S1. Termodynamika chemiczna. Przepływ energii. Kinetyka reakcji. Katalizatory
	3	S2. Klasyfikacja związków organicznych. Nazewnictwo grup funkcyjnych. Reakcje charakterystyczne grup funkcyjnych.
	3	S3. Utlenianie i redukcja, podstawy elektrochemii Tematyczne zajęcia warsztatowe połączone z opracowywaniem prezentacji przez studentów: Nagroda Nobla z medycyny.
Ćwiczenia laboratoryjne	3	C1. Ćwiczenie wprowadzające. <i>Prelekcja:</i> Regulamin BHP pracowni chemicznej. Sprzęt laboratoryjny – nazewnictwo, zasady obsługi.
	3	C2. Obliczenia chemiczne. Przeliczanie stężeń i jednostek. Obliczanie błędu względnego i bezwzględnego.
	3	C3. Reakcje grup funkcyjnych cz. I – związki nienasycone, alkohole, fenole.
	3	C4. Analiza kationów i anionów.
	3	C5. Miareczkowanie, przygotowanie roztworów mianowanych, posługiwanie się pH-metrem.
	3	C6. Sporządzanie krzywej wzorcowej, spektrofotometryczne oznaczanie białek w UV.
	3	C7. Chromatografia bibułowa aminokwasów.
	3	C8. Rozdział glikoprotein surowicy krwi na DEAE-Sepharose.
	3	C9. Reakcje charakterystyczne aminokwasów.
	3	C10. Reakcje grup funkcyjnych cz. II – aldehydy i ketony. Identyfikacja cukrów.
Sekwencja zajęć		W1, S1, C1 do C3 W2, S2, C4 do C6 W3, S3, C7 do C10
Semestr		drugi
Wykłady	3	W1. Budowa i synteza kwasów nukleinowych, translacja
	3	W2. Enzymatyczne i nieenzymatyczne antyoksydanty, stres oksydacyjny
	3	W3. Anabolizm i katabolizm, utlenianie biologiczne, fosforylacja substratowa i oksydacyjna
	3	W4. Metabolizm węglowodanów. Insulina i insulinooporność
Seminaria	3	S1. Metabolizm zasad purynowych i pirymidynowych
	3	S2. Enzymy – budowa, klasyfikacja, mechanizm działania, kinetyka enzymatyczna, regulacja enzymatyczna
	3	S3. Glikoliza i cykl Krebsa

	3	S4. Metabolizm metanolu, etanolu, glikolu i tetrahydrokannabinoli Tematyczne zajęcia warsztatowe połączone z opracowywaniem prezentacji przez studentów
Ćwiczenia laboratoryjne	3	C1. Metody badania białek osocza i surowicy <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Metody badania białek osocza i surowicy, uzyskiwanie osocza i surowicy, charakterystyka pojęć normoproteinemia, hipoproteinemia, hiperproteinemia, paraproteinemia, dysproteinemia <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia białka całkowitego w surowicy przy użyciu gotowego zestawu diagnostycznego
	3	C2. Metody immunologiczne oznaczania specyficznych białek osocza <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Metody immunologiczne oznaczania specyficznych białek osocza <i>Część praktyczna:</i> Izolacja kwasów nukleinowych, analiza jakościowa i ilościowa
	3	C3. Elektroforeza białek i jej odmiany. Modyfikacje potranslacyjne białek <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Modyfikacje potranslacyjne białek. Elektroforeza białek <i>Część praktyczna:</i> Przygotowanie żelu do elektroforezy, nakładanie próbek
	3	C4. Enzymy ważne klinicznie, część I <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Enzymy – regulacja aktywności, wpływ aktywatorów i inhibitorów <i>Część praktyczna:</i> Badanie wpływu temperatury i pH na aktywność α -amylazy ślinowej
	3	C5. Enzymy ważne klinicznie, część II <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Kliniczny podział enzymów, izoenzymy i izoformy <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie aktywności wybranych enzymów
	3	C6. Enzymy ważne klinicznie, część III <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Zastosowanie enzymów w medycynie <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie aktywności wybranych enzymów
	3	C7. Mechanizmy i choroby wolnorodnikowe <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Reaktywne formy tlenu, choroby wolnorodnikowe <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie produktów peroksydacji lipidów
	3	C8. Enzymy antyoksydacyjne <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Enzymy antyoksydacyjne <i>Część praktyczna:</i> Badanie aktywności peroksydazy. Próba pseudoperoksydazowa
	3	C9. Glikozoaminoglikany. Metabolizm glikogenu <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Metabolizm glikogenu i glikozaminoglikanów <i>Część praktyczna:</i> Ilościowe oznaczanie kwasów uronowych w surowicy
	3	C10. Regulacja aktywności enzymów cyklu Krebsa <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Regulacja aktywności enzymów cyklu Krebsa <i>Część praktyczna:</i> Badanie aktywności dehydrogenazy bursztynianowej

	3	C11. Węglowodany – oznaczanie stężenia glukozy w surowicy krwi, test doustnego obciążenia glukozą <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Glukoza – regulacja glikemii, zasada testu doustnego obciążenia glukozą <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia glukozy w surowicy krwi, test doustnego obciążenia glukozą
	3	C12. Węglowodany – kontrola cukrzycy – HbA1c, zasada działania glukometru <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Węglowodany – kontrola cukrzycy – HbA1c <i>Część praktyczna:</i> Zasada działania glukometru i analizatora HbA1c- demonstracja
	3	C13. Mocz fizjologiczny – badanie parametrów fizykochemicznych <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Mocz fizjologiczny, zasada wykonania dobowej zbiórki moczu, parametry fizykochemiczne <i>Część praktyczna:</i> Badanie parametrów fizykochemicznych – gęstość względna, testy paskowe
	3	C14. Mocz patologiczny – badanie składników techniką półilościową (testy paskowe), <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Mocz patologiczny, badanie osadu moczu <i>Część praktyczna:</i> Badanie stężenia białka i glukozy w moczu
	3	C15. Zajęcia podsumowujące ćwiczenia
Sekwencja zajęć		W1, S1, C1 do C3 W2, S2, C4 do C6 W3, S3, C7 do C10 W4, S4, C11 do C15
Semestr		trzeci
Wykłady	3	W1. Metabolizm lipoprotein osocza
	3	W2. Gospodarka azotowa ustroju. Trawienie białek
	3	W3. Rola biologiczna i znaczenie witamin A, C, D ₃ i E. Koenzymany witaminowe i niewitaminowe
Seminaria	3	S1. Synteza kwasów tłuszczowych, β-oksydacja, synteza endogennego cholesterolu, patomechanizm miażdżycy
	3	S2. Synteza i katabolizm aminokwasów Tematyczne zajęcia warsztatowe połączone z opracowywaniem prezentacji przez studentów
	3	S3. Składniki mineralne organizmu. Makroelementy i mikroelementy
Ćwiczenia laboratoryjne	3	C1. Kwasy tłuszczowe – właściwości fizykochemiczne i biologiczne. <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Kwasy tłuszczowe – właściwości fizykochemiczne i biologiczne. Eikozanoidy. <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia cholesterolu i triglicerydów w surowicy
	3	C2. Ketogeneza. <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Ciała ketonowe – synteza i utylizacja, znaczenie patogenne. <i>Część praktyczna:</i> Wykrywanie ciał ketonowych w moczu
	3	C3. Dyslipoproteinemia pierwotne. <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Dyslipoproteinemia pierwotne. Elektroforeza lipoprotein i test zimnej flotacji <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia cholesterolu frakcji LDL i HDL w surowicy

3	C4. Synteza i katabolizm amin katecholowych <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Synteza i katabolizm amin katecholowych <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia kwasu 5-OH-indoloocetowego w DZM
3	C5. Azot pozabiałkowy – znaczenie diagnostyczne, oznaczanie stężenia mocznika <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Azot pozabiałkowy – znaczenie diagnostyczne <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia mocznika w surowicy
3	C6. Kreatynina, kwas moczowy – znaczenie w fizjologii i patologii, oznaczanie stężenia w surowicy <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Kreatynina, kwas moczowy – znaczenie w fizjologii i patologii <i>Część praktyczna:</i> Oznaczenie stężenia kreatyniny i kwasu moczowego w surowicy
3	C7. Hemoglobina – zaburzenia biosyntezy i metabolizmu, oznaczanie stężenia hemoglobiny we krwi <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Hemoglobina – zaburzenia biosyntezy i metabolizmu <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia hemoglobiny we krwi
3	C8. Barwniki żółciowe (patogeneza i podział żółtaczek) <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Barwniki żółciowe - patogeneza i podział żółtaczek, metody wykrywania porfiryn w moczu <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia bilirubiny w surowicy krwi
3	C9. Trawienie i wchłanianie w przewodzie pokarmowym, część I <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Trawienie białek i wchłanianie aminokwasów w przewodzie pokarmowym <i>Część praktyczna:</i> Metody badania żółci, soku trzustkowego i soku jelitowego
3	C10. Trawienie i wchłanianie w przewodzie pokarmowym, część II <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Trawienie i wchłanianie węglowodanów i tłuszczów w przewodzie pokarmowym <i>Część praktyczna:</i> Metody badania soku żołądkowego
3	C11. Witaminy – zaburzenia przemiany (a-, hipo- i hiperwitaminozy) <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Witaminy – zaburzenia przemiany (a-, hipo- i hiperwitaminozy), witaminy z grupy B <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia witaminy C w moczu
3	C12. Gospodarka wapniowo-fosforanowa <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Gospodarka wapniowo-fosforanowa – regulacja hormonalno-witaminowa, podstawowe pojęcia <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia wapnia całkowitego w surowicy
3	C13. Metabolizm żelaza i jego zaburzenia <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Metabolizm żelaza i jego zaburzenia <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia żelaza i TIBC w surowicy
3	C14. Metabolizm jodu <i>Prelekcja z prezentacją multimedialną:</i> Metabolizm jodu, najczęstsze zaburzenia <i>Część praktyczna:</i> Oznaczanie stężenia jodków w DZM
3	C15. Zajęcia podsumowujące ćwiczenia

Sekwencja zajęć	W1, S1, C1 do C3 W2, S2, C4 do C10 W3, S3, C11 do C15
Ocenianie i zaliczanie	
Metody weryfikacji efektów uczenia się	<p>Semestr I</p> <p>Na każdym seminarium oraz ćwiczeniu laboratoryjnym zostanie przeprowadzony sprawdzian wejściowy z podanych wcześniej zagadnień, których znajomość jest niezbędna dla efektywnego kształcenia.</p> <p>Studenci podzieleni na 4-osobowe grupy zobowiązani są w semestrze przygotować prezentację multimedialną z tematu „Nagroda Nobla z medycyny” w programie MS Office PowerPoint. Prezentacja multimedialna przygotowana przez studentów powinna zostać dostarczona nauczycielowi prowadzącemu seminarium minimum 7 dni przed terminem seminarium, na którym będzie omawiana. Prezentacja uzyskuje ocenę zal/nzal.</p> <p>Do zaliczenia końcowego (zaliczenie na ocenę) semestru I w terminie pierwszym przystępują studenci, którzy uzyskali średnią arytmetyczną ze wszystkich sprawdzianów wejściowych (laboratorium i seminarium) min. 60%, uzyskali zaliczenie wszystkich ćwiczeń laboratoryjnych na podstawie raportu zawartego w dzienniku laboratoryjnym oraz zaliczenie z seminarium. Warunkiem uzyskania „ZAL” w pozycji „SEMINARIUM” jest uczestnictwo we wszystkich seminariach, uzyskanie średniej arytmetycznej ze sprawdzianów wejściowych min. 60% i zaliczenie prezentacji. Warunkiem uzyskania „ZAL” w pozycji „ĆWICZENIA” jest obecność na wszystkich ćwiczeniach laboratoryjnych, uzyskanie średniej arytmetycznej ze sprawdzianów wejściowych min. 60% oraz uzyskanie zaliczenia wszystkich ćwiczeń laboratoryjnych na podstawie sprawozdania w dzienniku laboratoryjnym.</p> <p>Studenci, którzy nie uzyskali 60% ze wszystkich sprawdzianów wejściowych na koniec semestru piszą kolokwium z całości materiału.</p>

Semestr II

Na początku każdego **seminarium** zostanie przeprowadzone zaliczenie ustne, z podanych wcześniej zagadnień, których znajomość jest niezbędna dla efektywnego kształcenia. Odpowiedź studenta podlega jednorazowej poprawie na konsultacjach w terminie wskazanym przez nauczyciela prowadzącego zajęcia. Studenci podzieleni na 4-osobowe grupy zobowiązani są w semestrze przygotować prezentację multimedialną z tematu S4 w programie MS Office PowerPoint. Prezentacja multimedialna przygotowana przez studentów powinna zostać dostarczona nauczycielowi prowadzącemu seminarium minimum 7 dni przed terminem seminarium, na którym będzie omawiana. Prezentacja uzyskuje ocenę zal/nzal.

Na początku każdego **ćwiczenia laboratoryjnego** zostanie przeprowadzony pisemny sprawdzian wejściowy z podanych wcześniej zagadnień, których znajomość jest niezbędna dla efektywnego kształcenia. Sprawdzian wejściowy uzyskuje ocenę zal/nzal. Sprawdzian wejściowy podlega jednorazowej poprawie (w przypadkach wyniku poniżej 60%) na konsultacjach w terminie wskazanym przez nauczyciela prowadzącego zajęcia. Nieobecność na ćwiczeniach laboratoryjnych musi zostać odrobiona na ostatnich zajęciach.

W semestrze II zostaną przeprowadzone 2 kolokwia zaliczeniowe w formie pisemnej (test wyboru, pytania otwarte). Kolokwium sprawdza efekty uczenia się z wykładów, seminariów oraz części teoretycznej ćwiczeń laboratoryjnych. Kolokwium 1 będzie obejmować treści z W1, S1, C1-C3

W2, S2, C4-C6, kolokwium 2 treści z W3, S3, C7-C10, W4, S4, C11-C14.

Do kolokwium przystępują studenci, którzy uzyskali zaliczenie z seminarium i wszystkich ćwiczeń laboratoryjnych. Niezaliczone kolokwium (w przypadkach wyniku poniżej 60%) podlega jednorazowej poprawie (w tygodniu zaliczeniowym). Zaliczenie semestru II uzyskuje się, gdy kolokwia zostają zaliczone z wynikiem min. 60% oraz zostały zaliczone wszystkie ćwiczenia laboratoryjne na podstawie raportu zawartego w dzienniku laboratoryjnym.

Warunkiem uzyskania „ZAL” w pozycji „**SEMINARIUM**” jest obecność na wszystkich seminariach, uzyskanie min. 60% z odpowiedzi ustnej i zaliczenie prezentacji. Warunkiem uzyskania „ZAL” w pozycji „**ĆWICZENIA**” jest obecność na wszystkich ćwiczeniach laboratoryjnych, uzyskanie min. 60% ze sprawdzianów wejściowych oraz uzyskanie zaliczenia wszystkich ćwiczeń laboratoryjnych na podstawie sprawozdania w dzienniku laboratoryjnym.

	<p>Semestr III</p> <p>Na początku każdego seminarium zostanie przeprowadzone zaliczenie ustne, z podanych wcześniej zagadnień, których znajomość jest niezbędna dla efektywnego kształcenia. Odpowiedź studenta podlega jednorazowej poprawie na konsultacjach w terminie wskazanym przez nauczyciela prowadzącego zajęcia. Studenci podzieleni na 4-osobowe grupy zobowiązani są w semestrze przygotować prezentację multimedialną z tematu S2 w programie MS Office PowerPoint. Prezentacja multimedialna przygotowana przez studentów powinna zostać dostarczona nauczycielowi prowadzącemu seminarium minimum 7 dni przed terminem seminarium, na którym będzie omawiana. Prezentacja uzyskuje ocenę zal/nzal.</p> <p>Na początku każdego ćwiczenia laboratoryjnego zostanie przeprowadzony pisemny sprawdzian wejściowy z podanych wcześniej zagadnień, których znajomość jest niezbędna dla efektywnego kształcenia. Sprawdzian wejściowy uzyskuje ocenę zal/nzal. Sprawdzian wejściowy podlega jednorazowej poprawie (w przypadkach wyniku poniżej 60%) na konsultacjach w terminie wskazanym przez nauczyciela prowadzącego zajęcia. Nieobecność na ćwiczeniach laboratoryjnych musi zostać odrobiona na ostatnich zajęciach.</p> <p>W semestrze III zostanie przeprowadzone 1 kolokwium zaliczeniowe w formie pisemnej (test wyboru, pytania otwarte). Kolokwium sprawdza efekty uczenia się z wykładów, seminariów oraz części teoretycznej ćwiczeń laboratoryjnych i obejmuje treści z W1, S1, C1-C3 W2, S2, C4-C10.</p> <p>Do kolokwium przystępują studenci, którzy uzyskali zaliczenie z seminarium i wszystkich ćwiczeń laboratoryjnych. Niezaliczone kolokwium (w przypadkach wyniku poniżej 60%) podlega jednorazowej poprawie (w tygodniu zaliczeniowym). Zaliczenie semestru III uzyskuje się, gdy kolokwium zostaje zaliczone z wynikiem min. 60% oraz zostały zaliczone wszystkie ćwiczenia laboratoryjne na podstawie raportu zawartego w dzienniku laboratoryjnym.</p> <p>Warunkiem uzyskania „ZAL” w pozycji „SEMINARIUM” jest obecność na wszystkich seminariach, uzyskanie min. 60% z odpowiedzi ustnej i zaliczenie prezentacji. Warunkiem uzyskania „ZAL” w pozycji „ĆWICZENIA” jest obecność na wszystkich ćwiczeniach laboratoryjnych, uzyskanie min. 60% ze sprawdzianów wejściowych oraz uzyskanie zaliczenia wszystkich ćwiczeń laboratoryjnych na podstawie sprawozdania w dzienniku laboratoryjnym.</p>
<p>Sposoby weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów uczenia się</p>	<p>Semestr I</p> <p>EK-1 zaliczenie pisemne w formie testu po semestrze I; sprawdziany wejściowe (laboratorium, seminarium) w semestrze I; zaliczenie prezentacji;</p> <p>EK-2 zaliczenie pisemne w formie testu po semestrze I; sprawdziany wejściowe (laboratorium, seminarium) w semestrze I; zaliczenie prezentacji;</p> <p>EK-3 – obserwacja ciągła podczas zajęć laboratoryjnych; weryfikacja dziennika laboratoryjnego.</p> <hr/> <p>Semestr II</p> <p>EK-3 – obserwacja ciągła podczas zajęć laboratoryjnych; weryfikacja dziennika laboratoryjnego,</p> <p>EK-4 – kolokwia pisemne w semestrze II; zaliczenie prezentacji;</p> <p>EK-5 – kolokwia pisemne w semestrze II; zaliczenie prezentacji.</p>

	<p>Semestr III EK-3 – obserwacja ciągła podczas zajęć laboratoryjnych; weryfikacja dziennika laboratoryjnego; EK-4 – kolokwium pisemne w semestrze III; zaliczenie prezentacji; egzamin końcowy pisemny w formie testu po semestrze III, EK-5 – kolokwium pisemne w semestrze III; zaliczenie prezentacji; egzamin końcowy pisemny w formie testu po semestrze III.</p>
<p>Zasady dopuszczenia do zaliczenia zajęć (przedmiotu)</p>	<p>Student może zostać dopuszczony do zaliczenia końcowego zajęć (przedmiotu) w formie zaliczenia na ocenę/egzaminu, jeżeli:</p> <p>Semestr I Do zaliczenia końcowego (zaliczenie na ocenę) semestru I w terminie pierwszym przystępują studenci, którzy uzyskali średnią arytmetyczną ze wszystkich sprawdzianów wejściowych min. 60%, uzyskali zaliczenie wszystkich ćwiczeń laboratoryjnych na podstawie raportu zawartego w dzienniku laboratoryjnym oraz zaliczyli prezentację. Studenci, którzy nie spełniają tego kryterium przystępują do zaliczenia w terminie drugim po uzyskaniu zaliczenia seminarium i/lub laboratorium i/lub zaliczeniu raportów w dzienniku laboratoryjnym i/lub zaliczeniu prezentacji.</p> <p>Semestr II Zaliczenie semestru II uzyskują studenci, którzy uzyskali zaliczenie z kolokwiów z wynikiem min. 60% punktów, zostały zaliczone wszystkie ćwiczenia laboratoryjne na podstawie raportu zawartego w dzienniku laboratoryjnym oraz zaliczyli prezentację.</p> <p>Semestr III Zaliczenie semestru III uzyskują studenci, którzy uzyskali zaliczenie kolokwium z wynikiem min. 60% punktów, zostały zaliczone wszystkie ćwiczenia laboratoryjne na podstawie raportu zawartego w dzienniku laboratoryjnym oraz zaliczyli prezentację. Egzamin końcowy (po semestrze III) Do egzaminu w terminie pierwszym przystępują studenci, którzy uzyskali zaliczenie semestru II i III. Studenci, którzy nie spełniają tego kryterium przystępują do egzaminu w drugim terminie po uzyskaniu zaliczenia kolokwiów, z których uzyskali poniżej 60% i/lub ćwiczeń laboratoryjnych, z których raport nie został uprzednio zaakceptowany.</p>

<p>Forma i warunki zaliczenia zajęć (przedmiotu)</p>	<p>Zaliczenie zajęć (przedmiotu) przeprowadzone zostanie w formie:</p> <p>Semestr I Kolokwium zaliczeniowe składa się z 50 pytań testowych (test wyboru) punktowanych 0-1 pkt oraz 6 zadań sprawdzających umiejętność wykonywania obliczeń chemicznych punktowanych 0-2 pkt. Ocena końcowa wpisana do systemu USOS w pozycji „WYKŁAD” to stanowiąca 70% wkładu ocena z kolokwium zaliczeniowego, oraz stanowiąca 30% wkładu średnia arytmetyczna ze wszystkich sprawdzianów wejściowych (ćwiczenia i seminaria) w semestrze I.</p> <p>Warunki i ocena: Bardzo dobry (5,0): 90% - 100% pkt; Ponad dobry (4,5): 85 do 89% pkt; Dobry (4,0): 75% do 84% pkt; Dość dobry (3,5): 70 do 74% pkt; Dostateczny (3,0): 60 do 69% pkt; Niedostateczny (2,0): do 59% pkt.</p> <p>Semestr II Ocena wpisana do systemu USOS w pozycji „WYKŁAD” to ocena ustalona na podstawie średniej arytmetycznej wyników kolokwium zaliczeniowych (oraz ewentualnych kolokwium poprawkowych) w semestrze II.</p> <p>Warunki i ocena: Bardzo dobry (5,0): 90% - 100% pkt; Ponad dobry (4,5): 85 - 89% pkt; Dobry (4,0): 75% - 84% pkt; Dość dobry (3,5): 70 - 74% pkt; Dostateczny (3,0): 60 - 69% pkt; Niedostateczny (2,0): do 59% pkt.</p> <p>Egzamin końcowy (po semestrze III) Cykl kształcenia w semestrze II i III zamyka egzamin końcowy w formie pisemnej (test wyboru). Egzamin obejmuje zagadnienia z II i III semestru, składa się z 50 do 100 pytań punktowanych 0-1 pkt. Ocena z egzaminu wynikająca z kryteriów oceny zostaje umieszczona w pozycji „WYKŁAD” w systemie USOS. Egzamin podlega poprawie zgodnie z Regulaminem Studiów</p> <p>Warunki i ocena: Kryteria oceny egzaminu końcowego: Bardzo dobry: bdb (5): 90% - 100% pkt; Dobry plus: db+ (4,5): 85 do 89% pkt; Dobry: db (4): 75% do 84% pkt; Dostateczny plus: dst+ (3,5): 70 do 74% pkt; Dostateczny: dst (3): 60 do 69% pkt; Niedostateczny: ndst (2): do 59% pkt.</p>
<p>Wykaz literatury obowiązującej do zaliczenia zajęć (przedmiotu)</p>	

<p>Literatura podstawowa</p>	<p>I semestr:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. T. Kędryna: "Chemia ogólna z elementami biochemii. Wydawnictwo "Zamiast korepetycji", Kraków 1998 i wydania następne. 2. L. Kłyszajko-Stefanowicz: "Ćwiczenia z biochemii". Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011. 3. A. Persona: "Chemia repetytorium tom I i II". Medyk 2012. 4. V.W. Rodwell, David Bender i in.: „Ilustrowana Biochemia Harpera” PZWL, wyd. VII, tłumaczenie wyd. 29. Warszawa, 2018. 5. D.R. Ferrier: „Biochemia”. Edra Urban & Partner, Wrocław, 2020. 6. E. Bańkowski: "BIOCHEMIA - podręcznik dla studentów uczelni medycznych". Edra Urban & Partner, Wrocław, 2016 <p>II i III semestr:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. V.W. Rodwell i in. Ilustrowana Biochemia Harpera. PZWL, wyd. VII, Warszawa 2018. 2. D.R. Ferrier. Biochemia. Edra Urban & Partner, wyd. VII, Wrocław, 2018. 3. E. Bańkowski. Biochemia - podręcznik dla studentów uczelni medycznych. Edra Urban & Partner, wyd. IV, Wrocław 2020.
<p>Literatura uzupełniająca</p>	<p>I semestr:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. M. Darewicz, M. Niklewicz: „Chemia organiczna z biochemią: przewodnik do ćwiczeń”. Olsztyn: Wydaw. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 2003. 2. M. Gałka-Walczak, T. Kędryna, B. Ostrowska: „Wybrane zagadnienia z biochemii ogólnej z ćwiczeniami”. Kraków: Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2001. 3. W. Szczepaniak: „Metody instrumentalne w analizie chemicznej”. Wydawnictwo Naukowe PWN 2016. 7. R. Gondko, A. Zgirski: Obliczenia Biochemiczne. Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 2019. 8. D. Steinhilber, (red.): Chemia medyczna. MedPharm. 2012. <p>II i III semestr:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jeremy M. Berg, Lubert Stryer, John L. Tymoczko. Biochemia. wyd. III, PWN, 2007 i nowsze 2. Angielski, S., Rogulski, J. (red.). Biochemia kliniczna. PZWL Warszawa 1991 3. V.L.Davidson, D.B. Sittman. Biochemia. Urban & Partner, Wrocław 2002. 4. R. Gondko, A. Zgirski. Obliczenia Biochemiczne. Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 2019
<p>Prawa autorskie</p>	
<p>Autor/orzy Karty / Sylabusu</p>	<p>Dr hab. Rafał Bułdak, prof. UO</p>
<p>Prawa autorskie</p>	<p>Uniwersytet Opolski</p>